

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyně JUDr. Kateřinou Štěpánovou, Ph.D., ve věci

žalobců:

- a) Y. K.
 - b) N. K.
 - a jejich nezletilých dětí
 - c) R. K.
 - d) F. K.
 - e) M. Ch.
- všichni státní příslušnost Republika Kazachstán
zastoupení Mgr. Karin Poncza Hadwigerovou, advokátkou
sídlem Příčná 327/1, 736 01 Havířov-Město

proti

žalovanému:

Ministerstvo vnitra České republiky
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2023, č. j. OAM-658/ZA-ZA10-P10-R2-2020, a o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2023, č. j. OAM-659/ZA-ZA10-P10-R2-2020, o udělení mezinárodní ochrany,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2023, č. j. OAM-658/ZA-ZA10-P10-R2-2020, a rozhodnutí žalovaného 19. 5. 2023, č. j. OAM-659/ZA-ZA10-P10-R2-2020, **se ruší** a věci **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje

- III. Ustanovené zástupkyni žalobců Mgr. Karin Poncza Hadwigerové, advokátce, **se přiznává** odměna za zastupování žalobců ve výši 38 100 Kč, která jí bude proplacena z účtu Krajského soudu v Ostravě do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Specifikace věci

1. Rozhodnutími žalovaného, jak jsou označena výše, nebyla žalobcům udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, §14a a §14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ze znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).
2. V projednávaných věcech se jedná o dvě samostatné žaloby proti rozhodnutím žalovaného [žalobce a) podal jménem svým a jménem svého nezletilého syna M. Ch. žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2023, č. j. OAM-658/ZA-ZA10-P10-R2-2020; žalobkyně b) podala jménem svým a jménem svých nezletilých dcer R. a F. K. žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2023, č. j. OAM-659/ZA-ZA10-P10-R2-2020], jež spolu skutkově souvisejí. Krajský soud proto usnesením ze dne 6. 9. 2023 rozhodl o spojení daných věcí ke společnému projednání dle § 39 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších (dále jen „s. ř. s.“), přičemž věc je nadále vedena u jmenovaného pod spisovou značkou 18 Az 25/2022.

II. Podstatný obsah správních spisů a dosavadní průběh řízení

3. Z hlediska skutkových zjištění, která mají vztah k žalobám žalobců a napadeným rozhodnutím, vzal krajský soud ze správního spisů žalovaného za prokázáno následující:
 - žalobci a) a b) jsou manželé;
 - žádosti o mezinárodní ochranu byly podány dne 1. 10. 2020;
 - při poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu žalobce a) uvedl dne 7. 10. 2020, že je ujgurské národnosti a v roce 2020 při pobytu ve Švédsku vstoupil do ujgurské politické strany Dukan. Společně s ním žádá o mezinárodní ochranu jeho manželka - žalobkyně b) a dvě nezletilé dcery [nezl. syn M. se narodil dne X, tj. až po podání žádosti o mezinárodní ochranu žalobci, přičemž žalobce a) zaň podal samostatnou žádost o mezinárodní ochranu dne 6. 6. 2022 – *poznámka soudu*].
 - žalobci vycestovali z Kazachstánu letecky v roce 2019 do Švédska a dne 1. 10. 2020 byli transferováni na základě uděleného českého víza ze Švédska do České republiky;
 - v Kazachstánu žalobce a) provozoval autodopravu; od roku 2017 byl obviňován, že nelegálně převáží zboží. V roce 2019 byl zadržen v Číně jeden z jeho řidičů pro údajné převážení osob a dokumentů z Číny; po žalobci státní orgány vyžadovaly doznání, neboť byl majitelem vozidla. V případě návratu má obavu z uvěznění či vydání do Číny; je možné také, že jej zmrzačí či zabijí, aby nemohl mluvit;
 - dne 7. 10. 2020 byl s žalobcem a) proveden pohovor k žádosti o udělení mezinárodní ochrany;
 - upřesnil, že Kazachstán opustil po posledním incidentu v květnu 2019, kdy jej příslušníci vyššího policejního orgánu č. 7 v Almaty zadrželi na dva až tři dny, mučili

jej, bili a chtěli, aby podepsal doznání. Sdělili mu, že pokud chce žít, má zaplatit, dát jim, co má, a oni mu umožní ze země vycestovat; přes agenturu si vyřídili víza a odjeli; oznámení na policii by podle žalobce nemělo smysl, mohlo by jeho situaci jenom zhoršit, všechny složky jsou propojeny;

- v případě návratu do země původu se obává naplnění výhrůžek.

4. Žalobkyně b) a nezletilé děti žalobců odvíjejí svůj azylový příběh od příběhu žalobce a).
5. Žalovaný rozhodl prvně ve věci žalobců dne 30. 6. 2021, pod č. j. OAM-658/ZA-ZA10-P10-2020 a č. j. OAM-659/ZA-ZA10-P10-2020 tak, že žalobcům neudělil žádnou z forem mezinárodní ochrany.
6. Součást správního spisu žalovaného v době prvního rozhodování o mezinárodní ochraně žalobců, tvořily tyto informace o Kazachstánu:
 - Informace odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky o bezpečnostní a politické situaci v zemi z května roku 2020;
 - Informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky o postavení ujgurské menšiny z února roku 2020;
 - Zpráva o dodržování lidských práv v Kazachstánu za rok 2020 Ministerstva zahraničních věcí USA z března roku 2021.
7. Proti rozhodnutím žalovaného ze dne 30. 6. 2021 o neudělení mezinárodní ochrany brojili žalobci žalobami ze dne 22. 7. 2021.
8. Krajský soud v Ostravě rozhodl ve věci žalobce a) dne 6. 12. 2021 pod č. j. 18 Az 30/2021-38, a ve věci žalobkyně b) a nezletilých dcer žalobců dne 13. 12. 2021 pod č.j. 18 Az 31/2021-26, přičemž napadená rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 6. 2021 zrušil pro vady řízení. Krajský soud shledal žaloby důvodnými v části týkající se neudělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, přičemž v této části měl odůvodnění napadených rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Žalovaného zavázal, aby si „*k události z května 2019 (...), kdy byl nucen k doznání spolupachatelství za převážení ujgurských muslimů z Číny, mučen bitím a bylo mu vyhrožováno zmrzačením, zabitím, uvězněním či vydáním do Číny, opatřil takové informace o Kazachstánu, které by důvěryhodným způsobem odpověděly na otázku, ke kterým konkrétním státním orgánům se žalobce mohl obrátit a jak ve skutečnosti tyto státní orgány fungují a jak efektivně je v takových případech poskytnuta pomoc žadatelům. Tyto informace by také měly spolehlivě odpovědět na otázku systému fungování těchto státních orgánů a na to, kam by se mohl žalobce o pomoc proti případnému protiprávnímu jednání soukromých osob obrátit s případnou stížností proti nečinnosti těchto orgánů*“. Krajský soud uzavřel, že „*odpověď na tyto otázky nedávají ani shromážděné zprávy a informace o zemi původu žalobce, které si žalovaný pro své rozhodnutí o jeho žádosti opatřil*“.
9. V řízeních navazujících na zrušující rozsudky krajského soudu žalovaný doplnil správní spisy mj. o tyto informace o zemi původu:
 - Informace Ministerstva vnitra České republiky, OAMP, Kazachstán, ze dne 31. 1. 2022, Protesty v lednu 2022, průběh, potlačení, dohra;

- Informace Ministerstva vnitra České republiky, OAMP, Kazachstán, ze dne 15. 7. 2022, Bezpečnostní a politická situace v zemi, vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv, stav k červenci 2022, ze dne 15. 7. 2022.
10. V navazujícím řízení žalobce a) rovněž podal žádost o mezinárodní ochranu jménem svého nově narozeného (dne 6. 6. 2022) syna M., přičemž v jeho věci poskytl údaje k žádosti o mezinárodní ochranu a byl s ním sepsán protokol o pohovoru k žádosti. Nezletilý syn žalobce odvíjí důvody své žádosti plně z azylového příběhu svých rodičů, žalobce a) a žalobkyně b).
 11. Žalobci byli dne 31. 1. 2023 seznámeni s podklady rozhodnutí.
 12. Žalovaný vydal napadená rozhodnutí dne 19. 5. 2023, přičemž žalobcům opětovně neudělil žádnou z forem mezinárodní ochrany.

III. Obsah žalob

13. Žalobci proti shora uvedeným rozhodnutím podali včasné žaloby, v nichž namítají nejprve obecně porušení ustanovení § 2 odst. 4, § 3, § 50 odst. 3 a 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, a dále § 12 a § 14a zákona o azylu.
14. V doplnění žalob ze dne 3. 7. 2023 své žalobní body konkretizují. Namítají nedostatečně zjištěný skutkový stav stran neexistence hrozby vážené újmy v případě návratu žalobce a) do země původu. V napadených rozhodnutích absentují závěry žalovaného o tom, zda by se žalobci a) dostalo v Kazachstánu účinné pomoci. Žalobce a) má odůvodněný stran z budoucího pronásledování. Žalovaný se rovněž dle žalobců nezabýval otázkou vnitřního přesídlení. Žalobci a) a b) v neposlední řadě v obecné rovině též vznášejí námitku absence zohlednění nejlepšího zájmu svých nezletilých dětí.
15. Žalobci navrhli zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalovanému.

IV. Vyjádření žalovaného

16. Žalovaný navrhl zamítnutí žalob jako nedůvodných. Zdůraznil, že respektoval závěr Krajského soudu v Ostravě, získal dostatek podkladů pro rozhodnutí a řádně zjistil skutkový stav. Má za to, že v napadeném rozhodnutí individuálně zhodnotil jak postavení ujgurské menšiny, tak i problémy žalobce a).
17. Ve vyjádření ze dne 15. 7. 2023 pak žalovaný poukázal na internetové články, o nichž uvedl, že jsou součástí správního spisu. Do správního spisu je ovšem založil až při nahlédnutí do spisu dne 5. 10. 2023, a to na č. l. 233-238 správního spisu, přičemž k tomuto připojil i nový spisový přehled (opět datovaný dnem 15. 7. 2023). K tomuto krajský soud konstatuje, že učinil pokyn k vyjmutí daných listin ze správního spisu a tyto byly zažurnalizovány do spisu soudního. Nechtě se přístě žalovaný vyvaruje takového způsobu doplňování správního spisu po vydání napadeného rozhodnutí a v době, kdy je spis předložen krajskému soudu, jenž lze označit za nepřipustný!

V. Posouzení věci krajským soudem

Shodu s prvopisem potvrzuje

18. Krajský soud shledal žaloby přípustnými, podané oprávněnými osobami (§ 65 odst. 1 s. ř. s.) a včasnými (§ 72 odst. 1 s. ř. s.).
19. V přezkumném řízení soudním je soud povinen zkoumat, zda vydané rozhodnutí je zákonné a bezvadné.
20. **Žaloba je důvodná.**
21. Krajský soud považuje předně za nutné zdůraznit, že v rozsudcích ze dne 6. 12. 2021, resp. 13. 12. 2021, žalovanému bylo vytknuto, že si neopatrčil takové informace o zemi původu žalobců, jež by důvěryhodným způsobem odpověděly na otázku, ke kterým konkrétním státním orgánům se žalobce mohl v případě svých problémů (zejména popisované události z května roku 2019) obrátit, jak ve skutečnosti tyto státní orgány fungují a jak efektivně je v takových případech poskytnuta pomoc žadatelům. Výslovně uzavřel, že odpověď na tyto otázky nedávají ani shromážděné zprávy a informace o zemi původu žalobce, které si žalovaný pro své rozhodnutí o jeho žádosti opatrčil.
22. Ve vazbě na vyslovený právní názor v pravomocných rozhodnutích krajského soudu byl žalovaný ve smyslu podle § 78 odst. 5 s. ř. s. zavázán, aby si opatrčil dostatek potřebných informací o zemi původu a přezkoumatelným způsobem odůvodnil své rozhodnutí [zejména směrem k udělení či nikoliv doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu].
23. Již výše bylo konstatováno (viz bod 9 narativní části tohoto rozsudku), že žalovaný správní spis v navazujícím řízení doplnil o určité nové informace o Kazachstánu.
24. K nově získané zprávě Ministerstva vnitra České republiky ze dne 31. 1. 2022 krajský uvádí, že tato souladně se svým označením opravdu popisuje protesty proběhlé v Kazachstánu v lednu 2022, jejich průběh, potlačení a dohru. Nikterak se ovšem nedotýká otázky fungování státních orgánů a efektivitě jimi poskytované ochrany před možným pronásledováním či hrozbou vážné újmy z pohledu, jak je chápe zákon o azylu, a ve vazbě na žalobcem tvrzené problémy.
25. Na naznačenou otázku neskýtá odpověď ani druhá v pořadí z informací o zemi původu, již si nově zajistil žalovaný. Z Informace Ministerstva vnitra České republiky ze dne 15. 7. 2022 věnující se bezpečnostní a politické situaci v zemi původu žalobců, se ve vztahu k problémům vytyčeným v souzené věci dozvídáme toliko to, že v Kazachstánu je ustaven úřad ombudsmana, jenž „obdržel 200 stížností na mučení a kruté zacházení (v roce 2021 za celý rok 63 a 13 osob bylo odsouzeno)“, jakož i to, že „Rádio Svobodná Evropa/Rádio Svoboda mezi lednem a květnem 2021 registrovalo 120 stížností na mučení, žádný z případů se nedostal k soudu“. Ani z těchto údajů tak nelze učinit jednoznačný závěr o systému, fungování a efektivitě kazašských orgánů způsobilých přinést pomoc žalobci.
26. Krajský soud je nucen uzavřít, že nově opatřené „informace“, resp. odůvodnění napadených rozhodnutí, opětovně, a to ani po cca 17 měsících od vydání zrušujícího rozsudků, nepřinášejí ničeho nového k objasnění otázky nastolené ve zrušujících rozsudcích.

Soud nadále v napadených rozhodnutích postrádané odpovědi na to, kam konkrétně se měl a mohl žalobce obrátit v souvislosti s problémy, jimž čelil v zemi původu (zejména s událostmi z měsíce května 2019, jak popisuje v protokolu o pohovu k žádosti o mezinárodní ochranu ze dne 7. 10. 2020 – srovnej bod 3 tohoto rozsudku), resp. jak státní orgány v zemi původu fungují a zda je jejich aktivita účinná.

27. Na tyto otázky přitom (jak ostatně již pravomocně uzavřel Krajský soud v Ostravě v rozsudcích ze dne 6. 12. 2021 a 13. 12. 2021) nedávají odpověď již v předchozích správních řízeních zajištěné informace o zemi původu (viz bod 6 tohoto rozsudku). Z těchto se naopak namátkou podává, že „*zákon zakazuje mučení, přesto se objevily zprávy, že policisté a vězeňští pracovníci zadržené osoby mučili a hrubě s nimi zacházeli*“ (srov. str. 40 verte správního spisu); že „*svévolné zatčení a věznění je zakázáno, přesto k takovýmto případům docházelo*“ (srov. čl. 40 správního spisu); či že „*zákon nezaručuje nezávislé soudy, přičemž výkonná složka státní moci ostře omezovala nezávislost soudů, soudci podléhali politickému vlivu a korupce byla problémem v celém soudním systému*“ (srov. čl. 39 správního spisu).
28. Stěžejní v projednávané věci byl jednoznačný závěr soudu o tom, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadených rozhodnutí, vyžadoval zásadní doplnění, což činilo rozhodnutí nepřezkoumatelnými. Uvedenou výtku dle krajského soudu nicméně žalovaný ani v nově napadených rozhodnutích nenapravil.
29. Doplnění skutkového stavu, jak je realizoval žalovaný, shledává soud i nyní za neuspokojivé. Zpráva Ministerstva vnitra České republiky z ledna 2021 není z hlediska požadovaného doplnění relevantní, ta z července 2022 je pak velice obecná a povrchní a není s to v případě žalobců osvětlit fungování a efektivitu státních složek co do možnosti poskytnuté ochrany žadatelům o pomoc před pronásledováním či hrozbou vážné újmy ze strany policejních složek, resp. soukromých osob. Žalovaný tak v souzené věci v podstatě opětovně vycházel pouze z informací (Ministerstva vnitra České republiky z května 2020; Ministerstva zahraničních věcí České republiky z února 2020 a zprávy o dodržování lidských práv v Kazachstánu za rok 2020 Ministerstva zahraničních věcí USA z března 2021), které již dříve byly v případě žalobců shledány nedostačujícími.
30. Na uvedeném opravdu nemůže ničeho změnit holé konstatování žalovaného o existenci úřadu ombudsmana v Kazachstánu a počtu jím vyřízených stížností v roce 2021 [srov. stranu 14 napadeného rozhodnutí ve věci žalobce a)].
31. S ohledem na shora uvedené dospěl zdejší soud k závěru, že žalovaný nerespektoval právní názor soudu vyslovený ve zrušujících rozsudcích, což je samo o sobě důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí pro nezákonnost (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 A 110/2002-25). V souzené věci přitom nedošlo v důsledku provedení dokazování k takové změně skutkového stavu, že by se dříve vyslovený právní názor stal neaplikovatelným (srov. přiměřeně rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Ads 16/2003-56), či ke kvalifikované změně judikatury (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 9 Afs 59/2007-56). Žalovaný opětovně porušil § 3 správního řádu, neboť nezjistil skutkový stav v takové míře, aby si mohl bez jakýchkoliv pochybností učinit přesvědčivý úsudek ohledně naplnění či nenaplnění podmínek pro udělení azylu, resp. doplňkové ochrany, čímž napadené rozhodnutí zatížil i vadou nepřezkoumatelnosti.

32. Bude na žalovaném, aby doplnil, konkretizoval a z více objektivních a objektivizovaných zdrojů ověřil, jak již byl ostatně v minulých rozhodnutích krajského soudu zavázán, zda žalobce a) měl ve vztahu k události z května 2019 možnost obrátit se ke konkrétním státním orgánům země původu s žádostí o pomoc. V kladném případě žalovaný popíše, jak ve skutečnosti tyto státní orgány fungují, zda je z jejich strany efektivně poskytnuta pomoc žadatelům a zda existuje možnost bránit se proti jejich případné nečinnosti, to vše ve vazbě na tvrzení žalobců stran jejich příslušnosti a sympatií k ujgurské menšině. Teprve poté, co si žalovaný zajistí dostatečně individualizované a konkrétní informace, učiní úsudek o celkové věrohodnosti žalobce a) a uvěřitelnosti jeho azylového příběhu, při plném respektu k zásadě „v pochybnostech ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu“.
33. Výše predestřené závěry krajského soudu se zcela uplatní i ve vztahu k žalobkyni b), resp. nezletilým žalobcům, jež svůj azylový příběh odvíjí od potíží žalobce a).

VI. Závěr a náklady řízení

34. Krajský soud ze všech shora popsanych skutečností zrušil obě napadená rozhodnutí, aniž by nařizoval ve věci jednání, a to z důvodů předpokládaných v § 76 odst. 1 písm. a), b), c) s. ř. s. Současně věci vrátil žalovanému k dalším řízením podle § 78 odst. 4 s. ř. s., v nichž bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku podle § 78 odst. 5 s. ř. s.
35. Ve světle shora uvedeného zbývá doplnit, že krajský soud vzhledem k přijatému závěru nevyporádával všechny vznesené námitky žalobců, resp. návrhy na doplnění dokazování.
36. O náhradě nákladů řízení mezi žalobcem a žalovaným bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť ač žalobci byli v řízení procesně úspěšní, z obsahu spisu vyplývá, že jim žádné náklady v souvislosti s tímto řízením nevznikly.
37. Žalobcům byla v řízení o žalobě podepsaným soudem ustanovena zástupkyně pro řízení advokátka. Ustanovené zástupkyni žalobců soud přiznal odměnu za tři úkony právní služby spočívající v přípravě a převzetí zastoupení, doplnění žaloby a prostudování spisu, a to za každého z žalobců, snižená o 20 %, tj. na částku 2 480 Kč (§ 1 odst. 3, § 7 bod 5, § 9 odst. 4, § 12 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen advokátní tarif), vycházejí z odměny 3 100 Kč za jeden úkon]. Při zastoupení pěti osob za tři výše uvedené úkony právní služby se jedná o celkovou částku 9 920 Kč (5 x 2 480 x 3). Podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu advokátce náleží dále paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za jeden společný úkon, tedy tři režijní paušály po 300 Kč, tj. 900 Kč. Ustanovená advokátka není plátcem daně z přidané hodnoty a její odměna činí celkem částku ve výši 38 100 Kč. Tato částka jí bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení.

Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel nebo jeho zástupce nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.

Ostrava 19. října 2023

JUDr. Kateřina Štěpánová, Ph.D.
samosoudkyně